

Brtková, Kamila

Termín a/alebo metafora?

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2006, vol. 55, iss. X9, pp. 273-

ISBN 80-210-3987-6

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102972>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

gické, ale také ve vnitřním traktování Skovorodova díla jako univerzálně východoslovanského na straně jedné, nebo vysloveně až extrémně národního na straně druhé. I když se zde přikláním spíše k variantě obecně kosmopolitní, myslím, že by neměla zcela zastíňovat to, co se ve Skovorodovi také najde: utváření národního celku a specificky národního postoje; ten se za kulisami náboženského a vědeckého univerzalizmu rýsuje již zcela zřetelně.

Ivo Pospíšil

TERMÍN A/ALEBO METAFORA?

Vladimír Biloveský: *Termín a/alebo metafora*, Filologická fakulta Univerzity Mateja Bela, Banská Bystrica 2005, 144 s.

Publikácia so zaujímavým názvom *Termín a/alebo metafora* predstavuje na Slovensku vôbec prvý pokus zmapovať problematiku prekladu neumeleckých textov s umeleckými prvkami. Autor pútavým spôsobom približuje vlastné výsledky výskumu použitia termínov a metafor v prekladoch z oblasti prírodných aj humanitných vied. Prelomové zmeny v rozvoji ľudskej spoločnosti ovplyvňujúce všetky oblasti nášho života spôsobili aj zmenu interpretácie výsledkov výskumov a formy ich prezentácie. Podotýkame, že v slovenskom kultúrnom prostredí sa formy prezentácie vedeckých bádani začali odlišovať až koncom 70. rokov 20. storočia, a to práve s cieľom priblížiť zaujímavé vedecké výskumy širokej laickej verejnosti. Je zrejme, že v posledných rokoch je podobná literatúra populárno-vedeckého žánru značne rozšírená na našich knižných pulkoch.

Autor rozčlenil monografiu na úvod, teoretickú časť, analytickú časť a záver. V teoreticky orientovaných kapitolách *Komunikácia ako preklad, preklad ako komunikácia, K stavu skúmanej problematiky v slovenskej translatológii, Text a štýl, Interpretácia textu a jej miesto v procese prekladu* špecifikuje základné teoretické východiská analýzy troch vybraných originálov a ich slovenských pretlmočení, konkrétne *Myth and Meaning* – Mýtus a význam Clauda Lévi-Straussa, *The Last Three Minutes* – Posledné tri minúty Paula C. W. Daviesa a *The Universe in a Nutshell* – Vesmír v orechovej škrupinke Stephena W. Hawkinga. Venuje pozornosť doterajším poznatkom o odbornom preklade v slovenskom a českom kultúrnom priestore. Do popredia vystupuje preklad ako komunikačná aktivita z pohľadu súčasných slovenských aj svetových teórií. Najobsiahlejšou kapitolou teoretickej časti je *Text a štýl*, ktorá reflektuje text a štýl so zreteľom na umelecký, odborný a esejistický štýl. Autor sa venuje daným štýlom z pohľadu rôznych prístupov ku klasifikácii v slovenskom a anglofónnom kultúrnom priestore a uvažuje o ich možnej vzájomnej ekvivalencii.

V analytickej časti publikácie *Analýzy podoby originálov a prekladov vybraných textov* autor analyzuje už menované texty. Vhodne sa opiera o teoretické východiská, ktoré priblížil v predchádzajúcich kapitolách, pričom uplatňuje, ako sám podotýka, „mistríkovské“ vnímanie štýlov a interpretačnú koncepciu Kabinetu literárnej komunikácie a experimentálnej metodiky v Nitre, ako aj koncepciu J. Košku. Analýza textov čitateľovi iba potvrdzuje, že ovládanie východiskového a cieľového jazyka je veľmi dôležité, ale prekladateľ musí byť schopný tvorivo interpretovať pôvodinu do slovenčiny a použiť aj využiť pritom všetky relevantné jazykové prostriedky. Možno konštatovať, že slovenská odborná translatologická verejnosť, študenti translatológie a vysokoškolskí učitelia dostávajú v podobe publikácie *Termín a/alebo metafora* do rúk vynikajúcu pomôcku, ktorá je jasná a konkrétna. Paralelné anglické a slovenské texty a ich analytické štúdie z hľadiska štýlov ponúkajú konkrétne, zrejme riešenie úloh a situácií. Na Slovensku absentuje práve takýto druh odbornej literatúry. Azda táto monografia inšpiruje vedcov a vysokoškolských pedagógov k produkcii literatúry tohto typu. Veď preklad je veda a umenie zároveň a prekladateľ na ceste od originálu k prekladu „narazí“ na množstvo problémov, ktoré by stálo za to spracovať aj podobným spôsobom.

Kamila Brtková